

Askeza

Askeza. Nenavadna beseda, ki ji je današnji čas dal prizvok obskurne zastarelosti. Obenem pa je nekatere njene vsebine privzel, jih sekulariziral in jih prodaja kot najnovejši dosežek in hit civilizacije. In kaj ko bi se povrnili k njenim izvirnim pomenom in vsebinam, ki jih je krščanstvo obogatilo z vero v od mrtvih vstalega Kristusa?

Grki so se posluževali askeze, da so uspeli na športnem in vojaškem področju. Šlo je preprosto za telesno vadbo, za vzdrževanje telesne kondicije in obvladovanja telesa, kar je omogočalo zmago na katerem koli področju. Od tam je izraz prodril tudi v filozofijo, kjer so mnoge filozofske šole telesno vajo postavile za pogoj ali prvi korak pri prodiranju v razsežnosti človekovega uma. Telo je bilo potrebno obvladati, da njegove potrebe ne bi motile duhovnega vzgona.

Krščanstvo prihaja na prizorišče z novo vsebino askeze: odmik od sveta, pravzaprav od svetnih posvetnosti, da bi se človek približal Bogu. Odmik od vsega, kar bi lahko človeka oviralo, tako da bi pozabil na Boga in božje posege v človeški svet, in ga varalo, da lahko sebe razume zgolj v odnosu do sebe. Tukaj ne gre več za osvojitve zmage na olimpijskih igrah niti v vojni s sosednjim mestom; niti ne gre zgolj za prodor v lastne globine in odkrivanje lastnih potencialov, ampak za vzpostavitev novega žarišča in cilja: oblikovanje odnosa z Bogom.

Zunanji elementi pa so si sila podobni. Zlasti gre za spremenjen prehranjevalni režim, kar naj bi odmevalo tudi na drugih področjih. Odpoved hrani človeka naredi sicer občutljivejšega, obenem pa tudi bolj vzdržljivega. Omogoči notranje prečiščenje in izločitev strupov, kar posledično pomeni boljše zdravje in odpornost. Če se človek odpove tem postopkom, se ga lotevajo klasične "civilizacijske" bolezni, ki ga včasih celo zmotivirajo, da se vsaj v skrbi za lastno kožo odloči za askezo.

In zakaj se danes poleg klasičnega "Kristus da, Cerkev ne" pojavlja tudi vrsta vzporednic, kot na primer "dieta da, post ne"? Verjetno zato, ker se dieta ustavi tostran in ne sega v zahtevne pokrajine onstranstva. Pa tukaj ne mislim na onstranstvo zgolj v pomenu nebes, ampak tudi onstran moči, onstran moje kontrole. Post me namreč popelje v področje milosti, nezasluženega daru, a tudi nepojmljive zahtevnosti. Krščanska askeza ne zahteva zgolj zunanjega izpolnjevanja; že starozavezni prerok je obsojal tak post. Pred nas postavlja jasno zahtevo po notranjem spreobrnjenju in odločitvi za prave vrline in resnične vrednote. Umik od posvetnega sveta ni beg pred ljudmi, ampak prej beg, ki naj bo ljudem v pomoč, da se približajo svetemu svetu. Tistemu, v katerem ne vladata boj in tekmovanje, ampak ljubezen.

Drugi odpor proti askezi prihaja iz želje po revanšizmu. Na Kitajskem, v deželi, ki je še nedavno poznala epidemično lakoto, so nedavno odprli največji trgovski center

na svetu, ki je po površini večji od 60 nogometnih igrišč. U "boljših" dneh ga obišče skoraj pol milijona kupcev. Svetišče brez primere! Desetletja se je živel v skrajnem pomanjkanju, zdaj pa končno lahko zadihamo, končno lahko svojim potomcem omogočimo lepšo prihodnost. Tudi pri nas lahko najdemo nekaj te miselnosti. Krščanska askeza pa zahteva, da ne obupamo v pomanjkanju in da se ne prevzamemo v obilju. Kajti obilje, ki gradi na kratkotrajnem izkoriščanju nečesa, kar se je kopičilo v dolgih dobah, zna biti še kako uničujoče.

In kaj lahko spričo tega dvojnega izziva naredim preprost kristjan s svojim postom, kolikor mi ga je še ostalo?

Malo in veliko; vsekakor pa vse, kar je v moji moči. Poskrbim najprej za svoje zdravje, ko se odpovem hrani, ki je sicer dovoljena in dobra, a je občasna zdržnost od nje še boljša. Poskrbim za bližnje, ki so v stiski, saj mi je odpoved nekaj prihranila. Tako postajam odziven tudi za druge oblike človeške stiske, ko se ljudje čutijo osamljene in zapuščene. Poskrbim tudi za stvarstvo, ko sem pri uporabi zemeljskih dobrin, zlasti energetskih, bolj zmeren, in jih pustim še naslednjim rodovom. In slednjič, pobegnem od sodobnih malikov in se pustim pritegniti Stvarniku, ko se prav prek askeze zavem, da je on darovalec teh dobrin, ki jih v bistvu ne morem kupiti, ampak jih prejemam v dar. In da je dar nad vsemi darovi bivanje z njim. Prav to svoje darovanje pa mi je on sam pokazal, ko se je sam postil in boril zame, ko se je sam vsemu odpovedal, da bi njegova smrt, premagana v vstajenju, prinesla življenje vsem verujočim vanj.

Miran Špelič